

Фиқҳ дарслари (152-дарс). Намознинг ташқарисидаги фарзлар (биринчи мақола)

17:31 / 02.09.2021 4836

«Шарт» сўзи луғатда «аломат» деган маънони англатади.

Шариатда бир нарсанинг вужудга келиши унга боғлиқ бўлган ва ўзи ўша нарсадан ташқарида бўлган нарса «шарт»дир.

Мисол учун, ушбу сарлавҳа остида ўрганадиган нарсаларимиз «намознинг шартлари» деб аталади. Улардан бирортаси бўлмаса, намоз ҳам бўлмайди. Аммо мазкур шарт бўлган нарсаларнинг бирортаси ҳам намознинг ичида йўқ. Балки ҳаммаси намоздан ташқаридаги нарсалар.

Шунинг учун ҳам халқ ичида уларни «намознинг ташқарисидаги фарзлари» дейиш одат бўлиб қолган.

هُوَ رُؤُوعُ رُتَسَوِ، وَنَاكَ مَوِ، وَبُوتَ وَبَحَّ وَتَدَخَّنَ مِ يَلَّصُ مَلَّ نَدَبُ رُطَا يَه
هُوَ يَلَّو، أَوْ يَلَّو بَقُولِ الْبَقْتَسَاوُ

أَوْ رُطَا طَعَمَ آدَهْ، أَوْ يَلَّو بَقُولِ رُتَسَوِ تَدَخَّنَ مِ يَلَّو جَرَّ رُطَا رُوعَا وَ
مَدَّقُوا أَوْ فَكَّلُوا وَهَجَّوَلَا أَلَّ، أَوْ نَدَبُ رُحَّلَا أَوْ أَوْ نَطَبُ وَ

رَكَذَلَا أَوْ يَدَخَّ فَلَ أَكُّهُ دَخَّ وَوَضَعُ قُاسَلَا أَوْ أَلَّ صَلَّ عُنْمَ يَ وَضَعُ لِبَاغُ بُرْفُ شَكَا وَ
لَزَنَ رُغَشَا وَنِيَّيَّ ثُنَّ أَلَا أَوْ أَدْرَفُنَّ

رُطَا طَبَّ وَبُوتَ غُبَّرَا أَوْ رَاعُ رُحَّتْ مَلَا وَدُعَى مَلَّ وَوَعَمَ يَلَّو سَجَّ نَلَّو يَلَّو مَدَا وَ
أَدْعَا قُبَّ دُنُّو، أَمْ أَلَّو هُتَّ أَلَّو صُرُوجُ يَلَّو بَوَّ ثَلَّو مَدَا وَهُوَ مَلَّو لَصَفَّ أَلَا؛ لَقَا أَيَّ فَا وَ
أَيْمُومَ

يَلَّو تَلَّو بَقُولِ أَلَّو عِيَّ نَمَّ مَدَعْنَا وَوَتَرَدُّقُ هُجَّ لِبَقْتَسَا أَلَّو فَيَّ أَحُّ لَقَبُ قَا وَ
أَيْلَّو صُمُّ هُيَّ أَرَّ لَوَّ وَتُنَّو، رَحَّتْ يَلَّو مَلَّو بِيَّ صُمُّ لَبَّ، يَلَّو تَلَّو طَخُّمُ دُعَى مَلَّو
رَادَّتْ سَا

مُلَّو عَا وَهُوَ مَدَّقُ تَلَّو هُفَلَّو حَسَّيَّ لَهَّ نَأَمَلَّو إِذْ إِهَامُ إِهَجَّ هُجَّ رُضَيَّ أَلَّو
عَمَّو، أَوْ يَلَّو رُحَّتْ لِبَا أَلَّو صُنَّتْ مِ يَدَّتْ قَانَا، أَوْ أَدَّتْ قَا وَهَتَّ أَلَّو صُنَّو قَيَّ وَوَتَّ فَلَ أَحُّ مِ
أَلَّو لَصَلَّو قَلَّ طُمُّ هَيَّ نَبَّو أَلَّو وَرَفَّ لَارِيَّ غَلَّ يَلَّو فَيَّو، لَصَفَّ أَطْفَلَّو لَلَّو
دَدَّو لَلَّو نِيَّيَّ عَّتَّو لَلَّو أَمَّو لَطَّرُشَا وَ

Намознинг шартлари: намозхоннинг бадани, кийими ва макони бетаҳоратлик ва ҳақиқий нажосатдан пок бўлиши, авратининг тўсилиши, қиблага юзланиш, ният қилиш.

Эркак кишининг аврати киндиги остидан то икки тиззасининг остигачадир.

Чўриники ўша билан бирга елка тарафи ва қорни ҳамдир.

Ҳур аёлнинг жамики бадани авратдир. Юз, икки қўл ва оёқ бундан мустасно.

Бир аъзонинг тўртдан бирининг очилиши намозни ман қилади.

Болдирнинг ўзи бир аъзодир.

Сон, закарнинг ёлғиз ўзи ва икки турмуқ ҳам. Осилиб тушган соч ҳам.

Нажасни кетказадиган нарсаси бўлмаган одам у билан намоз ўқийверади. Кейин қайта ўқимайди.

Кийимининг тўртдан бири пок бўлган кишининг яланғоч ҳолда намоз ўқиши жоиз эмас. Ундан ози пок бўлганда ҳам у билан ўқиш афзал.

Кийими йўқнинг тик туриб намоз ўқиши жоиз. Ўтириб, имо билан ўқиши мандубдир.

Хавфдаги кишининг қибласи қудрати етган тарафидир. Қиблани биладиган одам топилмаса, ижтиҳод қилади. Ижтиҳодида хато қилган одам намозни қайта ўқимайди, балки ижтиҳод қилмай, тўғри юзланган одам қайта ўқийди.

Намоз ўқиётганда фикри ўзгариб қолса, айланиб олади.

Имомининг юзланган тарафини билмаса, зарар қилмайди. Аммо ундан олдинга ўтиб кетгани ва унга хилоф қилаётганини билиши зарар қилади.

Такбири таҳримага улаб иқтидо қиладиган бўлса, унинг (ўша вақтнинг) намозини ва унга (имомга) иқтидо қилишни қасд қилади. Қасдини талаффуз қилса афзал бўлади.

Фарз ва вожибдан бошқага мутлақ намозни ният қилса, кифоя қилади. Фарз ва вожибни тайин қилиш вожибдир. Ададини эмас.

Демак, мазкур шартлар юзага келгандагина, намозни бошлаш мумкин бўлади. Ушбу шартларнинг баъзилари намозни бошлаб олиш учун керак бўлади. Мисол учун, ният қилиш. Намознинг аввалида ният қилинса бўлди.

(Давоми бор)

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди